

Цетиње, 20. априла

Јуче су прије подне закључене сједнице Народне Скупштине у ванредном сазиву указом Краља Господара, онако исто као што су и сазване.

Овог пута Н. Скупштина у овом ванредном засједању врло је кратко вријеме трајала — непуно недјељу дана — али зато је за ово кратко вријеме врло много урадила. Њен рад је од врло великог значаја и увјерени смо, да ће бити крунисан жељеним плодом.

Пред Н. Скупштину изнесене су неколико врло важних и корисних концесија, за које постоји потпуно оправдано увјерење, да ће користити како економском напретку и бољитку земље, тако и напретку и бољитку нашег народа, а особито оном дијелу нашег радног свијета који је до скоро био упућен да у далеком свијету тражи себи зараде. Те су концесије: подизање хидроелектричне централе на ријеци Морачи код манастира морачког и код Доње Горице и експлоатација гвоздене руде у Созини. Исто тако поднесен је пројект закона о измјени чл. 10. закона о устројству судова, који је, као и концесије, једногласно од Скупштине прихваћен.

Скупштинске сједнице завршене су живом дебатом о политичкој ситуацији наше земље с обзиром на прекограничне догађаје. Та се дебата развила поводом интерпелације Филипа Протића и другова, који су од г. министра спољних послова тражили изјашњење о тешком стању Црне Горе поводом арбанашког националног покрета.

Налазећи да је ова интерпелација потпуно оправдана г. д-р Лазо Томановић, председник Министарског Савјета и министар спољних послова изјавио је да осјећа дужност да објасни држање Краљевске Владе према овим догађајима и онда је изнио шта је све и како је Краљевска Влада у овим приликама радила.

Г. министар је изнио како се Црна Гора последије вјековног непријатељства преко тридесет година налази у добрим односима наспрам Отоманске Империје, које односе нијесу могли да помуте ни чести погранични сукоби, који су се с времена на вријеме на нашој граници према Турској јављали. Шта више када су из разних балканских земаља многи ускакали да потпомогну потиштеној и потлаченој браћи својој у Старој Србији и Македонији и када су се велике четничке акције водиле ни један Црногорац није пријешао граници нити је узимао учешћа у четовању. То је доказ, да је наш народ добро схватио важност добрих односа са Отоманском Империјом. А када је наступио нови

режим у сусједној Империји најискреније је и најсрдачније поздрављен од стране Црне Горе, што свједоче узајамне посјете у пограничним мјестима и посјете које су измијењане између Цетиња и Скадра, јер су то биле најрјечитије манифестације према новом стању. Том приликом погранично становништво се братимило, а када се 1898. г. бригадир Јанко Вукотић са своје мисије враћао из Србије преко сусједне Империје сав га је народ дочекивао и испраћао са највећим одушевљењем. Зора нове ере у Турској била је тако оживила и раздрагала све крајеве наше сусједне царевине од Дрима до Божане на велико наше задовољство.

У прошлом сазиву Народне Скупштине, наставио је г. министар, Краљевска Влада је изложила своје држање према имиграцији Арбанаса и Н. Скупштина је то држање одобрила, дајући Краљевској Влади одобрење за ванредне кредите, који су на исхрану ускоко утрошени. У почетку фебруара дошла је емигрантима амнестија, али не општа. Арбанашки прваци морали су да буду интернирани, а сви остали да предстану судовима. Емигранти су то одбили и на даље су остали у Црној Гори. Кад су исцрпљена сва средства дипломатска и материјална, Влада је отоманском посланику саопштила, да емигранте не може држати више од 15. марта. То је изјавила и представницима великих сила на Цетињу. Али прије него је истекао тај рок Клименти се побунише и усташе на оружје и повукоше и остале Малисоре. Краљевска Влада, предвиђајући пошљедице те побуне, упутила је нов меморандум великим силама — ранији је поднијела у октобру прошле године — уздајући се, да ће они утицати на званичне кругове у Цариграду да би се Црна Гора спасла нових и већих напасти. А чим је устанак настао Влада је наредила строге мјере на граници, да би се очувала неутралност Црне Горе, па је у ту сврху и бригадира Јанка Вукотића упутила у Подгорицу. Исто тако је и наредила нарочиту комисију по свима пограничним мјестима, којој је стављено у дужност да испита у колико има истине у изношењу турске штампе, да и Црногорци учествују у арбанашком покрету, дајући јој право да за дезертере прогласи све оне који су ван домова својих и који не могу да оправдају боравак свој. Таквих није ни пуна стотина била. Да се догађаји предуприједи, било је узалудно све напрезање Краљевске Владе, па ипак смо се оптуживали да устанике подржавамо. Као и раније до сад, Краљевска Влада ће се и од сад строго држати неутрално и радиће свима средствима, да јој се не може ништа замјерити, што је доказ нај-

зад и то што је емигрантима обустављена свака државна помоћ. Црна Гора је своју хуманитарну и међународну дужност извршила и преко својих сила и тиме је знатно добила. А исто тако и у будуће Краљевска Влада ће настојавати да одржи добре односе са Отоманском Империјом, јер је Берлински Конгрес дао и њима и нама добру лекцију, завршио је свој говор г. министар.

Послије ове изјаве развила се краћа, али жива дебата, која је завршена тиме што је Н. Скупштина одобрила становиште Краљевске Владе у овом питању, увиђајући да се Црна Гора налази у веома тешком положају ушљед пограничних нерета у Турској, па се нада да ће Краљевска Влада знати одржати на висини ничим неповређени углед Црне Горе, која је вјековима чувала и очувала своју слободу и независност.

Страна политика

Русија и Кина

Ако се суди по писању страних листова, између Русије и Кине рат је неизбежан. У Кини је ратобарност толико нарасла, да је готова сваког тренутка да ухвати за голи нож и да се с Русијом опроба. Веле: Китај се жури. Уређује огромну војску по европски извјезбану, гради ратну флоту, коју није до сада имала, саставља војну потпору. У Манџурији учитељи дижу ђаке из виших разреда из школа и упућују да се јаве за добровољце противу Русије. Китајски трговци у Владивостоку добили су извјештаје из отаџбине, да ће брзо доћи до рата с Русијом, те да сврше своје послове и да се врате домовима својим... Све саме узбудљиве вијести, као да је рат на прагу. Па и поред тога што се тако пише и што се овакве ствари износе, прилике између Кине и Русије ни изблиза нијесу такве, да се може страховати, да ће се њихов међусобни спор морати рјешавати оружаном руком. Русија за то нема потребе, а Кина неће бити тако лакоумна да улети у рат, који јој неће донијети ништа, а због кога ће морати на коцку да баца много штошта. Истина, односи између Кине и Русије одавна нијесу у свом реду. Кина покушава да се на разне начине извуче из обавеза према Русији, држећи, да ће својом дрскошћу натјерати Русију на повлачење. Тако је и дошло до оштрог сукоба. Кина је имала да испуни своје обавезе, на које је упућивео уговор с Русијом, али се правила невјешта држећи да ће тиме Русију збунити. Али то јој није пошло за руком. Русија је одмах противу таквог некоректног држања устала одлучно и од Кине захтевала да поступи по уговору. Кина је, нашав се у шкрипцу, стала да маневрише, али узалудно. Русија је и ту одлучна према њој била. Одмах је изаслала министра војног у Азију, да на граници према Кини предузме све потребне мјере како их не би Кина изненадила. Како Кина није спремна на

рат, то ју је ова одлучног Русије запрепастила и сад је стала да узмиче и на сваки начин повиноваће се захтевима руским и одговорити обавезама својим и тако ће сва радост многих о руско-кинеском рату остати јалова.

Њемачка на прелому

У Њемачкој унутрашње прилике ни мало нијесу нормалне, нити влада Бетман Холвега стоји на чврстим ногама. Њој су часови избројани и њен је пад сигуран, само што то њој врло мало годи, те се зато на све могуће начине труди да свој живот продужи и да се на силу бога одржи, готова да се лати и недозвољених средстава. Тако су избори на прагу. Влада би требала у скоро у њих да уђе, али како зна, да ће јој они ископати гроб, преца од њих и страхује, паштећи се на све могуће начине да до њих тако брзо не дође како би за то вријеме учинила све да себе и за у будуће осигура. Избори за њемачки рајхстаг треба да буду најдаље до јесени, јер се рајхстаг треба састати 1. децембра. Али то је кратко вријеме Бетман Холвегу за припреме око избора, те би хтио, да изборе одложи за доцније, бар годину дана да има још одријешене руке. И да би то постигао он је узео да уставне одредбе објашњава на своју руку и да ради на томе, да изборе одложи до јесени идуће године, а да му ове јесени рајхстаг, који је већ завршио чак и легислаторну периоду, вотира буџет и за идућу годину! Из тога јасно произлази, да ја ванпарламентарно стање у Њемачкој на прагу и да ће се врло лако Њемачка наћи у ex-lex-у.

Опозиција у Угарској

У оном тренутку када је угарска влада мислила, да ће имати уз себе све политичке странке у Угарској радећи на војној реформи, због које је дошла у сукоб с угарском владом, десило се у Угарској међу опозиционим странкама нешто што је представника данашње угарске владе грофа Куена запрепастило. Опозиција се обрела противу њега баш поводом његовог настојавања око војних реформи. Увидјела је, да су сва његова обећавања била празна и да он и не помишља да испуни своје обавезе, које је примио приликом прошлих избора, и које су га довеле на мјесто на коме је. Од обећане промјене изборних система и увођења општег права гласа, што му је и омогућило да дође до власти, увидјели су да нема ни трага ни гласа и да он на то и не помишља. Зато су све опозиционе странке устале огорчено противу њега, увјерене, да гроф Куен и неће радити на промјени изборног система и на увођењу општег права гласа када ради на другим реформама. Нарочито су устали противу њега Јуштовци и социјална странка, који се боре за опште право гласа. Социјална странка само да би оборила Куена и да би постигла нову изборну реформу и опште право гласа, понудила је Јуштовцима споразумни рад. Јуштовци су ту понуду примили и тако ће сада удружено да раде противу Куена, а нарочито ће настојавати да на будућим изборима онемогуће опстанак

Куеновој влади. Пропаганда њихова за опште изборно право већ је почела и она ће наћи лијепог одзива у Угарској, гдје је врло симпатично примљено приближење социјалистичке странке једној од најактивнијих демократских угарских странака. И тако су се у Угарској појавиле нове борбе, које могу бити и без жељеног резултата, али ће неоспорно знатно шкодити грофу Куену.

Пут Краља Петра одложен

Као што смо већ јавили, Краљ Петар спремао се ових дана у посјету аустријском ћесару. Краљ је имао кроз четири дана да посјети ћесара у Пешти. Међутим та је посјета сада изненадно одложена. О узроцима овога изненадног одлагања влада Краљевине Србије издала је овај званични комунике: „Аустро-угарски отпратник послова, барон Хајмерле, саопштио је министру иностраних дјела да Његово Величанство цар и краљ Аустро-Угарске мора према савјетима љекарским промијенити своје диспозиције у погледу бављења у својој угарској пријестоници, избегавајући колико је могуће задржавање у самој Будимпешти, а остајући што више на чистом ваздуху у Геделе-у, те да се ушљед тога Његово Величанство види принуђено одложити посјету Краља Србије уговорену за 24. овог мца, која му је и с обзиром на интересе обију земаља била веома драга, са надом да ће се она ипак накнадно још у току ове јесени моћи извршити. Примајући к знању ово саопштење господ. Миловановић је, како у име Њ. Вел. Краља тако и у име владе, изјавио живо жаљење и због самог одлагања посјете Краљеве Цару и Краљу Аустро Угарске, од које су се с пуно разлога очекивали добри резултати у погледу међусобних односа обију држава, а такође и нарочито због узрока који је ово одлагање изазвао, дајући израза топлој жељи да се Његово царско и краљевско Величанство што прије потпуно опорави“. Биоградска штампа, која је већим дијелом била устала противу намјераване посјете, радује се оваквом исходу ствари.

Хроника

Дописи са Цетиња — Турска пријети — Измишљотине се гомилају!

„Дописи са Цетиња“. Већ је поодавно како тврдимо, да многи листови у својим редакцијама справљају разне написе о Црној Гори и о приликама у њој, па их штампају као дописе са Цетиња, обмањујући читаоце своје да би што боље повјеровали у то што се износи у тим тобожњим дописима. Сада нам се пружила прилика, да то и докажемо и оним необавијештеним читаоцима тих листова, који су навивно вјеровали у солидност и исправност тих несавјесних листова. За то нам је пружила прилику биоградска „Политика“. Она доноси под бомбастим насловом тобож допис са Цетиња, па чак и иницијале тобожњег дописника, а почиње овако: „Сутра се у Зетском Дому састаје ванредна народна скупштина...“ и онда се ређа како се већ посланици стигли на Цетиње, како је с њима дошла „и маса других Црногораца из свих крајева земље“, како „цјела земља грозничаво очекује, да чује зашто је сазвана Скупштина“, како је у Двору била и министарска сједница, како ће садања влада одступити и т. д. — Кад речемо, да је у Зетском Дому смјештено стално народно позориште и да Н. Скупштина већ двије године не засједава у Зетском Дому, него се сједнице држе у Дому Краљевске Владе јасно је за свакога да је овај „допис са Цетиња“ у „Политици“ измишљен! Дописник „Политике“ са Цетиња кад не зна где Н. Скупштина засједава, још мање може да зна шта се у Двору ради, шта влада намјерава и шта се у опште чини! Најбољи доказ колико се „телеграмима“ „Политике“ може вјеровати!

Турска пријети. Загребачки „Србобран“, који веома обазриво и пажљиво прати арбанашки устанак, доноси ове

редове: „Прекијуче је у комори министар спољних послова Рифат-паша, одговарајући на оштру критику спољне политике владе од стране неколико посланика, споменуо и устанак Арбанаса и том приликом рекао, да Црна Гора помаже устанике, па ће Порта и бити присељена, да је ради тога позове на одговорност. Те пријетње не треба узимати озбиљно, њих се не боји ни Исо Бољетинац, а камо ли Црна Гора, која је биједне турске рањенике и бјегунце до сада управо братски његовала — на штету властитог народа. Азијатска захвалност“.

Измишљотине се гомилају! Биоградска „Политика“ не може да живи без сензација. И кад нема сензација, она их ствара. Тако је и измислила да се арбанашки првак Исо Бољетинац повратио у Црну Гору и да је дошао на Цетиње, па о томе доноси читав допис са Цетиња. И то је једна од многобројних прстачких измишљотина овога листа, који ни од чега не преза и без икаквих скрупула измишља најодвратније глупости само да би има чиме да кљука необавијештене своје читаоце. Исо Бољетинац од како је пошао из Црне Горе, никоме се није јављао и о њему се изгубио сваки траг и глас и одвратна је измишљотина да се повратио у Црну Гору.

Побуна у Арбанији

Јаке и плахе кише, које су почеле у пошљедње вријеме падати без престанка онемогућају знатно акцију и турске војске и побуњених Арбанаса, који се са великом пожртвованошћу боре. На тај начин борбе, које још трају, нијесу онако силне и одсудне као што су биле пошљедњих дана, када су устаници са ријетком одлучношћу успјели не само да задрже своје положаје, него и да турску војску у даљем продирању зауставе, па чак и потисну.

Турске трупе, које су из Пећи и Митровице дошле преко Гусиња под предвођењем Ђаковићског команданта, дошле су само до Селца, гдје су заузели село Грузе. Али чим су покушали да заузму висове Минча, устаници су их дочекали јаком ватром и потиснули. Како је тамо још велики снјег, то турска брдска артиљерија није никако могла да дјелује и сви покушаји да заузму погодне позиције, за брдску артиљерију остали су безуспјешни. Ту су се водили силни и јаки бојеви, који су трајали неколико дана, али на штету турских трупа. Најзад је устаницима испало за руком да турске трупе потисну и оне су се, по турским изворима, повукле у Грузе, али из побуњеничког тора тврди се, да су трупе сасвијем потиснуте и да су се чак и повратиле!

Охрабрени оваквим успјехом, устаници су почели живу акцију и пријешли у офанзиву. Тако су на цијелој пограничној линији напали на турске карауле и многе штете нанјели турским стражама у Гусињу, Плаву и Велици. Честе плахе кише омеле су даље јуришање на турске карауле, које су одмах затражиле помоћ. Исто тако су биле велике и крваве борбе око Туза, па се пренијеле и на територију Муха. Нарочито су љуто пострадале турске трупе из Туза када су покушале, да се удаље из мјеста. Њих су дочекали Арбанаси у засједи и јако десетковали. По турским извјештајима ту је погинуло дванаест војника, али побуњеници говоре, да их је много више, а нарочито да има много рањеника, које су Турци једва успјели да спасу.

О ситуацији на бојном пољу и приликама устаника шири се врло много измишљених вијести. Тако се јавља да су у крајевима Хота и Климентина устаници носили црне заставе са натписом: „тражи-мо помоћ од иностранства у народној борби“, што је проста измишљотина. Није истина ни то, да устаници очекују какву помоћ из Италије и да су у вези са Гарибалдијанцима, јер они нити су им долазили у помоћ, нити ће им доћи. Исто тако није истина, да устаници имају икаквијех веза са иностранством, а још мање о личностима, које се потуцају по бијеломе свијету и тобож у њихово име раде на арбанашкој националној ствари, јер то нијесу ништа друго него обични спекуланти, који би хтјели овај арбанашки покрет да искористе за своје задње прљаве сврхе. Није најзад истина ни то, да устаници располажу бомбама и да се њима у сукобима служе, јер да имају бомбе не би толико Шипчаник држали у опсади.

И гласови, који се поводом овог покрета проносе о Црној Гори, кроз и кроз су измишљени. Црна Гора се држи врло коректно и сви гласови о упаду у Плаву и Гусиње измишљени су, као што је тенденциозно из Солуна пуштен глас да ће наша војска прећи у Беране. Тиме

Мисли

Ко хоће да влада другима, треба прије свега да влада собом.

Ако се замисли свијет онакав какав је, нико се неће изненађивати.

Боље је ићи пјешке, него бродити трошром лађом.

Ништа лакше није него препоручивати другима савлађивање, а ништа теже није него савлађивати себе.

Изгубити може само онај који је нешто имао. Ко ништа нема, никад ништа и не може да изгуби.

Никад не треба жалити за изгубљеним, него ваља само жалити што се изгубило.

Док човјек не згријеша ријетко има савјетника, а послје учињене грешке не зна им се броја.

Свако мисли да има право да поучи тебе, док се слабо ко сјећа да поучи себе.

Валси

режим и да се доста жртвовао, али да су Младотурци били незахвални и да су радили и противу њега и противу католика.

Када се ту није могло ништа учинити из Скадра су пошли нарочити људи међу Арбанасе, да би их новцем привољели да не пристају уз устанике и да се повучено држе. Ни ово поткупљивање, у коме Биб Дода има знатног удиола, није успјело, јер су ови људи проказани и ухавањени. Њиме је одузет сав новац и повраћени су у Скадар.

У Скадру је нагомилано много војске али је то махом рђав материјал. То су већим дијелом стари људи и недисциплиновани. Како су силом отргнути од породица својих, то су без икакве воље и навалују да се врате домовима својим. Како су многи од њих направили изгреде, то је руководило Тургут пашу да изда наредбу, да се може свако од њих вратити ако положи тридесет лира, што су многи радо учинили и напустили Скадар. Број њихов је велики. Међу њима има већи број православних и католика.

Како свакодневно са бојног поља долазе пуне лађе рањеника и мртвих, то је међу војском завладало велико нерасположење.

За велског барјактара била је издана нарочита потјерница, али га нијесу могли пронаћи.

Држање Тургут паше

Скадар, 19. априла. — Војска из Скадра непрекидно се шаље у побуњене арбанашке крајеве. Војска, која је била у Тузима и Кастратима отпуштена је и замијењена је новом војском, која носи собом и топове.

Четири батаљона војске налазе се још у Гусињу.

Тургут паша још не намјерава да пође на побуњенике. Он чека да се отопли вријеме и да се снјег по планинама окопи.

Бојеви око Шипчаника

Подгорица, 19. априла. — Од сриједе чује се велика пуцњава око Туза и Шипчаника, као обично сваке ноћи. Бојеви се обично воде ноћу, али су без икаквих резултата.

Плахе кише знатно сметају и једнима и другим.

Турске трупе у Тузима и Шипчанику не напуштају своје позиције, него само поједина одељења излазе.

Нови бојеви

Подгорица, 20. априла. — Од синоћ се чује силно пуцање из Туза и Шипчаника, које још траје. (И на Цетињу, а особито са Белведера и Бајица чује се од јутрос јака топовска паљба. Ур.)

Исто тако и у кастратским планинама воде се љути окршаји.

Резултати нијесу познати.

Српство

Још један српски добротвор. У Трсту је умро посједник Илија Марић, који је оставио осамдесет хиљада круна српској општини у Дубровнику с тим, да од прихода сваке године даје 300 круна српској школи у Сливницу, у Херцеговини, а остатак, не повређујући главницу, употребљује по својој увиђавности.

Новинарски конгрес у Биограду. Овог љета биће у Биограду десети словенски новинарски конгрес, који ће трајати од 27—30 јуна. Пом приликом биће у Биограду приређена прва словенска изложба новина, часописа и временских списа, када ће се и прославити десет година опстанка и рада Словенског Новинарског Савеза.

Излетници у Загребу. Знатан број професора из Србије приредили су ових дана излет у Загреб, гдје су од стране својих загребачких колега врло лијепо дочекани и обишли све загребачке знаменитости. У исто вријеме приредили су у Загребу излет и чланови трговачке и обртничке коморе из Босне и Херцеговине.

Карловачка српска препарандија. Према закључку српског народно-црквеног сабора у С. Карловцима имала се карловачка препарандија укинути и устројити и Кореници мала реална гимназија. До овога међутим неће доћи, јер владар није одобрио споменути закључак о устројењу мале реалне гимназије у Кореници. Тако ће српска препарандија у Карловцу, у Хрватској, и даље остати.

Словенство

Отпуштен из службе због женидбе. „Kurjer Poznanski“ јавља: Неки асистент, који је шест година био намјештен у једном љечилишту у Краљевској Хути (Гор.

са најљепшим успоменама са те забаве и очарани љубазношћу и предусретљивошћу од стране Њигових Краљ. Височанстава.

Нови посланик на Цетињу. Бироградски листови јављају, да је досадањи посланик Краљевине Србије на Цетињу г. Т. Петковић стављен на расположење и да ће бити пензионисан, а да је на његово мјесто постављен г. Михаило Гавриловић, управник Државне Архиве.

Посланици. Сједнице Н. Скупштине јуче прије подне у ванредном засједу закључене су, послје чега су народни посланици корпоративно приступили Краљу Господару. Данас су се посланици почели разилазити домовима својим.

Интерпелација. Посланик Филип Протић с друштвом поднио је интерпелацију на г. министра спољних послова ради изјашњења о држању Црне Горе према прекограничним догађајима у Арбанији. То је дало повода Саву Вулетићу да управу питање на владу какви су државни послови изазвали сазив ванредне Н. Скупштине, те му је г. министар унутрашњих дјела објаснио да је то учињено због важних концесија. На то је С. Вулетић захтијевао, да питање које садржи Протићева интерпелација прихвати Влада као своје и стави га као тачку дневног реда, али му жеља није била испуњена. То је било на трећој редовној сједници, а на четвртој, односно пошљедњој, одговорио је г. министар спољних послова онако како смо то у уводном чланку данашњег броја изнијели. Послје говора г. министровог устао је противу насиља и зулума у Турској интерпелант Протић истичући изазивање турско. Послје тога Јован Пламенац учинио је неке замјерке г. министру спољних послова и његовом држању у овом питању, што је дало повода да се између њих двоје дужа објашњења воде. Исто тако и С. Вулетић је учинио извјесне замјерке г. министру спољних послова у овом питању. Најзад је тим поводом и Вуко Кривокапић, истичући пријетње турских листова, управо питање на г. министра војног, да би објаснио Н. Скупштини како је наша војска спремна, нашта му је г. министар војни одговорио да је наш војник у свему спреман и да му ништа не оскудијева, али се нада да неће ни до каквих заплета доћи. На крају је Н. Скупштина усвојила мотивисан прелаз на дневни ред интерпеланта Ф. Протића, да одобрава становиште Краљ. Владе поклањајући јој своје повјерење и у будуће.

Депутација. На Цетиње је приспјела из Колашина депутација, која је дошла код г. министра унутрашњих дјела да дозволи рад на привођењу новог плана и подизање нове вароши у Колашину.

Кандидат права. Г. Вукашин Вукашиновић, који је студирао права у Русији, положио је у Москви дипломатске испите и промовиран је за кандидата права, што одговара степену доктора права на страним универзитетима. Г. Вукашиновић ће ступити у државну службу да својом солидном спремом послужи својој отаџбини, што је за сваку похвалу, пошто се и иначе осјећа оскудица у домаћим школованим људима.

Изрицање правде. Досадашњим законом о устројству судова било је одређено да у обласним судовима учествују у рјешавању предмета кривичне природе четири члана, рачунајући у то и председника, дакле сви чланови колегијума обласног суда, што се до сада

испољило као врло неподесно, јер до сада сви чланови суда нијесу били на дужности увијек, те се за рјешавање предмета кривичне природе морало да чека на оне што су на одсуству, било послом, болешћу или иначе, или да их замјењују секретари суда. Зато је заступник министра правде поднио законски приједлог, по коме се тај члан мијења тако, да за изрицање правде у обласним судовима и Великом Суду треба да буду, рачунајући ту и председника по три члана, а у Великом Суду четири члана али само у кривичним пословима. Ову измјену Н. Скупштина је прихватила и она ће ступити на снагу идуће недеље.

Вјерење. Обласни управитељ на Цетињу г. командир Лука Гојнић вјерио се са г-ђицом Анђом Ђерком г. М. Врбце са Цетиња. Наше искрено честитање.

Позориште. У петак даје се „Максим Црнојевић“, трагедија у 5 чина, од др. Ј. Костића, која ће бити свечана престава у част рођен дана Њ. В. Краљице Милене. У суботу даје се „Диран и Диран“, комедија у три чина од Албена Валабрела и Ордона, у преводу Сима Матавуља. У недељу даје се такође први пут „Мадам Санжен“ (Безобразна госпођа), комедија у 4 чина од В. Гардуа и Е. Мороа. Овај комад догађа се за вријеме француске револуције 1792. г. и за вријеме Наполеона као императора 1811. год.

Прилози „Његошу“. Приликом екскурсије и концертовања у унутрашњости Првом Црквеном Пјевачком Друштву „Његош“ приложили су: у Подгорици: општина подгоричка 50 перпера, г. Станко Марковић, председник општине и г. Крсто Јајиновић по 10 перпера, г. г. Митро Лисичић, Ристо Ј. Андрић, Саво Рогошић, Душан Ђурашковић, кап. Саво Шестић и Илија Н. Радовић по 5 перпера, г. г. Јевто и Андрија Ченезићи по 4 перпера, г. Илија Шестић 3 перпера и Динко Мистура 2 перпера — у свему 143 перпера; у Никшићу општина никшићка 60 перпера. Укупно 173 перпера. Управа друштва најсрдачније захваљује племенитим прилагачима. Живјели! — Г. Петко Пајевић, трговац и предузимач са Цетиња уписао је своју покојну супругу Машу за члана добротвора „Његоша“ уплативши 100 перпера. Г. Пајевићу управа друштва топло захваљује на сјећању, а новом добротвору нека је вјечан помен. — Г. Нико Јовићевић, в. д. пограничног политичког комесара у Улцињу, у мјесто вијенца на одар пок. капетана Александра Саичића приложио је двадесет перпера друштву „Његош“. Нека му је топла хвала!

Прилог. Српском академском потпорном друштву у Загребу приложио је г. др. Митар Радуловић, обласни лекар из Подгорице, 10 круна. Племенитом прилагачу најљепше захваљује управа друштва.

Вријеме. Пошљедњих дана настало је кишевито вријеме, ушљед чега је знатно захладнило. Кише су се изливале непрекидно и често доста плахо, те је било на Цетињу право јесење мочварино вријеме. Несумњиво, да су ове кише биле од користи по усјеве. Данас се нешто изведрило и сунце почело просјавати.

Разне вијести

Аутомобилске несреће у Лондону. Прошле недеље догодиле су се у Лондону две аутомобилске несреће. У преграђу Shapherds-Bush сукобио се свом жестином

један аутомобил са вагоном електричне жељезнице. Аутомобил се преврнуо а сви путници су више или мање рањени. Четири путника су тешко рањена. У Westende-street-и налетјо је други аутомобил на једну дрошку. Судар је био тако жесток, да је дрошка бачена у излог једне трговине. Коцијаш и више пролазника је тешко рањено.

Тло под енглеском банком. Из Лондона се брзојавља: Под енглеском банком почело је тло пронадати тако, да се морало на више мјеста подизавати. Сволнови, под којима је злато и сребро у износу од много милијуна фунти интерлинга, остали су нетакнути. При ископавању за подизивање темеља нашло се на много римских новца, ликови и окамењених дијелова животиња.

Дјевојачки порез. Старо питање зашто има толико нежења, ријешено је један амерички Солон у држави Висконсин по имену Карл Хансон. Он је наике установио, да жене саме својим превеликим захтјевима, својим понашањем и својом неком еманципацијом одбијају и управо застрашују мушкарце, који би се и хтели женити. Да се то сирјечи, капи он постићи неки преокрет тако, да све девоке, које прекораче 25 година живота, буду порезоване. Законску основу о том послу већ је и поднио државном заступништву у Висконсин. Годишњи дјевојачки порез износи 5 долара. Свакако неугодна ствар за усјелине.

Непознати као министар. За вријеме ускршних празника дошао је на брзојав у Лавову непознати један господин. Чиновник није испрва опазно странца, но онда је наједанпут чуо: „Молим неколико брзојавних бланкета.“ Ово се поновило неколико пута. Чиновник је погледао само тога господина, а када је овај од нестрљивости почео махати рукама, рекао му је нека иде пред „шалтер,“ јер је публицн тамо мјесто. Непознати је одговорио: „Ја сам министар Глабински, па имам право бити, где ме је воља.“ Чиновник је одвратио: „То би могао свако рећи.“ Дошло је и до ријечкања. Министар је захтијевао од чиновника, да му каже преузвишени, а сам му је говорио „ти.“ Коначно је министар пробудио управника пошта Волатерна и сада је добио чиновник налог да даде Глабинском бланкете. Пошљедница тога је истрага противу чиновника.

Саграђена црква за један дан. У Гару (Индиана, Америка) одирао се ових дана риедак призор. Једнога јутра скупило се 100 добровољаца и отијевавши побожну пјесму, дали су се на посао. На вечер истога дана биле је читава једна црква сасма готова. Читави посао напредовао је мирно и ако су се употребиле сва могућа средства за брз посао. У подне је био заједнички објед. У 5 сати је био готов крв, па се имала само још црква напура уредити. Сутрадан у јутро одслужена је у цркви прва свечана служба. Дакако да је овај посао гледало мноштво свјета. Црква је 42 стопе дуга и 24 стопе широка.

Позориште и умјетност

Опера „Повратак“. Млади Далматинац Јосип Хаце, који је до сада радио на малим композицијама, израдио је оперу „Повратак“, којој је либрето израђен према познатој драми Срђана Туцића. Прије некога времена пошао је Хаце — као некадашњи Маскањев ђак — у Рим, да онде у ужем кругу талијанских музичара и новинара на клавиру одсвира своје дјело. Један од слушаца, критичар Танкред

Мантовани, изложио је своје утиске о Хацевој музици у „Piccolo della Sera“. На прво мјесто истиче Мантовани досадашњи дијелни глас, што га Хаце ужива у својој домовини по досадашњим малим пјесмама, па држи, да ће му се ике у најкраћем времену проијети преко граница домовине. Нисан дакако с родољубним поносом истиче, да је Хаце учио композицију у Италији, и да је сада најприје похитао, да онде прими посету своје дјелу. Маскањи је том приликом своје ученику издао најљепшу свједошбу и изрекао наду, да му дјело не може проћи на позорници без великога успеха.

Мантовани о самом карактеру Хаце-ове опере више ово: „Музика му осим других врлина има једну драгоцену и доста ријетку, да је искрено методична и да ће непрестаном неискрпљивој инспирацијом, која се развија посве спонтано, освојити жарким полетом и широким линијама, Ваља особито истаћи, да је Хаце поред свега тога, што му фантазија слободно лети талијанском струом, ипак сачувао свуда своју искрену индивидуалност и свој нетакнути темперамент, а то га је спасило од опасности, да икога имитира, па ни самог свог учитеља Маскањера. Познавајући и учећи модерни напредак и развој музике, Јосип Хаце слиео је са великом пажњом и елеганцијом хармоничну основу своје партитуре, дао је онсег и боју оркестралној полифонији и симфоничком коментару, на вије пропустио да оживи и уздигне поетички текст с вјерним изражајем мелодичне идеје. И тако се разни лирички комеди уздижу до жарког и страственог чувственог изјављивања, а снажне драмске ситуације до јакне изражајне интензивности. Сам карактер разних особа драме и њихова психологија истичу се много више из оркестралног коментара, из разних нагласака и из карактеристичних особина музичког говора. Како је Пјерто Маскањи свим својим ауторитетом казао, „Повратак“ има у себи најбоље елементе театарности: нека му се дакле сретно насмије заслужена срећа успеха.“

Тражи се добра поштена слушкиња, биће јој добро и лако, штејена од 15 до 20 круна. Пријавити се у администрацију.

КУЋА дивно уређена, у улици Баја Пивљанина, даје се под офит. За погодбу обратити се капетану Марку Иванишевићу — Цетиње.

НА ЗНАЊЕ ПУТНИЦИМА у кућу покој. Гашића Иван-бегова улица број 27. Примам храну и спавање са умјереном цијеном. Молим за посјету. С поштовањем Цетиње. Димитрије Фатић.

31—50

